

начинают согласовывать определенные стандарты, они вполне могут перерасти в новое обычное международное право. Более непосредственное стремление к нормативному руководству может побудить страны стремиться к консенсусу в процессе заключения договоров.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ И ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Давид, Э. Принципы права вооруженных конфликтов [Текст]: / Курс лекций, Э. Давид. - М.: Международный Комитет Красного Креста; 2011. - 1144 с.

2. Договор о принципах деятельности государств по исследованию и использованию космического пространства, включая Луну и другие небесные тела [Электронный ресурс]: принят резолюцией 2222 (XXI) Генеральной Ассамблеи от 19 декабря 1966 года - Режим доступа: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/outer_space_governing.shtml. - Загл. с экрана.

3. Устав Организации Объединенных Наций [Электронный ресурс]: подписан Генеральной Ассамблеей 26 июня 1945 года в Сан-Франциско. - Режим доступа: <https://www.un.org/ru/charter-united-nations/>. - Загл. с экрана.

4. О защите гражданского населения во время войны [Электронный ресурс]: Женевская конвенция принята 12 августа 1949 года Дипломатической конференцией, заседавшей в Женеве с 21 апреля по 12 августа 1949 года от 12 августа 1949 года. - Режим доступа: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/geneva_civilian.shtml. - Загл. с экрана.

5. Международно-правовая защита прав человека в вооруженных конфликтах. Организация Объединенных Наций. [Текст]: - Нью-Йорк и Женева, 2011. - 142 с.

6. Конвенция о запрещении или ограничении применения конкретных видов обычного оружия, которые могут считаться наносящими чрезмерные повреждения или имеющими неизбирательное действие [Электронный ресурс]: принята резолюцией 3093 Генеральной Ассамблеи ООН от 10 октября 1980 года в Женеве - Режим доступа: <https://www.icrc.org/ru/doc/resources/documents/misc/treaties-ccw-101080.htm>. - Загл. с экрана.

Рецензент: Джумалиев Д.С., кандидат юридических наук, и.о. доцента кафедры конституционного и муниципального права КГЮА.

УДК 343.8 +341.638](100-87)

Конурбекова Г.Н.,
КМЮАнын жарандык процесс жана нотариат кафедрасынын ага окутуучусу
Конурбекова Г. Н.,
ст. преподаватель кафедры гражданского процесса и нотариата КГЮА
Konurbekova G.N.,
Senior Lecturer Department of civil process and notariate of the KSLA
моб. тел: +996 (708) 466884
e-mail: g.konurbekova@mail.ru

АТКАРУУ ӨНДҮРҮШ ЭЛ АРАЛЫК ТЕНДЕНЦИЯЛАРДЫН ЖАНА ЧЕТ ЭЛДИК МАМЛЕКЕТТЕРДЕ ЧЕЧИМДЕРДИ МАЖБУРЛАП АТКАРУУ ТАЖРЫЙБАСЫНЫН ШАРТЫНДА (МИСАЛ НЕГИЗИНДЕ)

ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРОИЗВОДСТВО В СВЕТЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ И ПРАКТИКИ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ИСПОЛНЕНИЯ РЕШЕНИЙ В ЗАРУБЕЖНЫХ ГОСУДАРСТВАХ (НА ПРИМЕРЕ)

ENFORCEMENT PROCEEDINGS IN THE LIGHT OF INTERNATIONAL TRENDS AND THE PRACTICE OF ENFORCEMENT OF DECISIONS IN FOREIGN COUNTRIES (FOR EXAMPLE)

Аннотация: Бул илимий макалада аткаруу өндүрүшү чет өлкөлөрдө чечимдердин ишке ашыруу үчүн эл аралык багыттар жана тажрыйбаны эске алуу мисалында каралат. Чет өлкөлөрдүн айрым тармактарынын жана институттарынын укуктук тажрыйбасын жана ченемдерин үйрөнүү аларды практикада колдонуу максатында улуттук укуктук системага адаптациялоонун максатка ылайыктуулугун аныктоо үчүн маанилүү.

Аннотация: В данной научной статье исполнительное производство рассматривается в свете международных тенденций и практики принудительного исполнения решений на примере зарубежных государств. Изучение правового опыта и норм отдельных отраслей и институтов права зарубежных стран важно для определения целесообразности их

адаптации к национальной правовой системе с целью применения на практике.

Annotation: This article examines the enforcement proceedings in the light of international trends and the practice of enforcing decisions on the example of foreign countries. The study of legal experience and norms of certain branches and institutions of law of foreign countries is important to determine the feasibility of their adaptation to the national legal system in order to apply in practice.

Негизги сөздөр: Сот; соттук актылар; аткаруу өндүрүшү; карызкор; сот аткаруучу; сот пристава; мажбурлап аткаруу.

Ключевые слова: Суд; судебные акты; исполнительное производство; должник; судебный исполнитель; судебный пристав; принудительное исполнение.

Keywords: Court; judicial acts; enforcement proceedings; debtor; bailiff; bailiff; compulsory execution.

Кандай гана мамлекетте болбосун, ал мамлекетте аткаруу өндүрүшү маанилүү ролду ойнойт. Ыктыярдуу аткаруунун жок болушунда мажбурлап аткаруунун иштелип чыккан механизми бузулган укуктарды, мыйзамдуулукту калыбына келтирүүгө, коомдогу укук тартибин сактоого көмөктөшөт [1, с.51].

Бирок азыркы убакта аткаруу иши көптөгөн багыттарда олуттуу мыктылоого муктаж, мисалы, сот аткаруучулар өзүлөрү белгилегендей алардын укуктук укуктуулугунун жетишпестиги административдик практиканын толук баалуу ишке ашыруусуна тоскоолдук кылат жана сот ишмердүүлүгүнүн белгиленген тартибин камсыз кылуу боюнча мүмкүнчүлүгүн чектейт. Биздин пикирибиз бир маанилүүлүккө ээ - Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына өз убагында өзгөрүүлөрдү киргизүү жана САКБнүн ишмердүүлүгүн жөнгө салуучу базалык мыйзамдарды кабыл алуу азыркы убакта сот аткаруучулар кызматынын алдында турган бир катар маселелерин чечүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Аткаруу чөйрөсүндө эң эле актуалдуу маселелердин ичинен эки маселени бөлүп чыгарса болот: карызкорлорго мамлекеттик жардам жана мамлекеттик сот аткаруучулардын кесипкөй жоопкерчиликтерин (тобокелдиктерди) камсыздандыруу.

Бул аспектте позитивдүү болуп төмөнкүлөр эсептелинет: биринчиден, аткаруу өндүрүштү уюштуруудагы чет элдик

тажрыйбасына кайрылуу жана улуттук тутумга эң эле эффективдүү болгон жана улуттук модель менен ылайык келишкен элементтерди киргизүү, ал эми экинчиден, Кыргыз Республикасынын адистеринин аткаруу өндүрүштүн эларалык институттарын өнүктүрүү ишине жигердүү катышуусу.

Европалык мамлекеттердин аткаруу өндүрүш жөнүндөгү мыйзамдардын мүмкүн болгон унификациясынын негизги багыттары тууралуу маселени карап чыгалык, анткени аткаруу өндүрүш жөнүндөгү улуттук мыйзамдардын негизги милдети катары эл аралык келишимдерде бекитилген эрежелерди аткаруунун так процедураларын, аны менен кошо мыйзам ченемдери жана эл аралык келишимдин ортосундагы коллизияларды чечүү процедураларын белгилөөнү көрөбүз.

Ушуга байланыштуу аткаруу өндүрүш чөйрөсүндө европалык стандарттарды иштеп чыгаруу тууралуу сунуш көңүл бурууга татыктуу, жана аларды типтүү «алкактык» мыйзамды даярдоо жолу менен же аткаруу өндүрүштүн Европалык кодекси аркылуу, ошондой эле чоң карызкорлор жана алардын мүлкү тууралуу маалымат камтыган маалыматтык базаны түзүү жолу менен киргизүү керек.

Карызкорлорду жана алардын мүлкүн издөө боюнча мамлекет аралык Европалык агенттигин (Интерполго окшош), ал эми ар бир мамлекетте анын улуттук бюросун түзүү зарылдыгы тууралуу ойлор кызыктуу жана жемиштүү болот деп ойлобуз.

Башка, андан да кем эмес манилүү багыт туруктуу иштеген эл аралык окутуу борборун түзүү мүмкүнчүлүгү менен байланыштуу, мисалы, сот аткаруучуларды даярдоо боюнча Европалык борборун түзүү, бул аткаруу өндүрүш чөйрөсүндө европалык мамлекеттердин мыйзамдардын унификациациялоо процессинин кеңейтүүсү менен шартталат.

Бирок, айта кете турган нерсе, унификация процесси татаал жана көп варианттуу болот, анткени ар бир өлкөдө аткаруу өндүрүштүн өзүнүн эрежелери жана сот актыларынын мажбурлап аткаруу органдары бар.

Кылымдар бою жарандардын жана уюмдардын тарабынан мажбурлоосуз сот актыларын ыктыярдуу аткарууну жүргүзүү бирда мамлекетте болгон эмес, анткени акча каражаттарды же мүлктү ыктыярдуу өткөрүп берүү жарандардын укуктук маданиятынын

ажырагыс бөлүгү боло элек. Башкача айтканда, мүлктүк талаш тууралуу маселени чечүү бардык элдердин ичинде тараптардын туруктуу күрөшүнүн натыйжасында жүргүзүлөт. Так ушул себеп боюнча кысымга алынган укуктарды жана эркиндиктерди калыбына келтирүү үчүн бардык мамлекеттер, өзүнүн экономикалык жана аскердик күчүнө карабастан, атайын кызматтарды түзүшөт жана алардын ишмердүүлүгүн жөнгө салышат.

Албетте, бардык өлкөлөрдө аткаруу өндүрүштүн, уюштуруу-укуктук шарттарын жөнгө салуучу институттар өзүнүн өзгөчөлүктөрүнө ээ, мындан тышкары ар кандай аталыштар менен чыгышат. Француз юристи Рене Давид илимий изилдөөнүн жана чет элдик укук тутумундарын классификациясынын негизинде үч укуктук байтобун бөлүп чыгарган: 1) романдык-германдык, континенттик европалык же или тергөөлүк; 2) англосакстык, жалпы же атаандаш; 3) социалисттик.

Жогоруда белгиленген классификациясын жарандык сот өндүрүш чөйрөсүнө колдонууда ал ушул үч байтопка ылайык үч түргө бөлүнөт: романдык-германдык, англосакстык жана социалисттик, ушундан аталган тутумдардын аткаруу өндүрүштүн тиги же бул өзгөчөлүктөрү келип чыгат.

Укуктук тутумундардын классификациясынын негизинде башкы критерий катары аларга рим укугунун таасиринин даражасы салынган. Демек ушуга ылайык, романдык-германдык укук рим укугунун таасирин түздөнтүз натыйжасы катары каралат. Бул тутум европалык (Франция, Германия, Италия) мамлекеттерине таандык, Латин Америкасында, Жакынкы Чыгыштын кээ бир мамлекеттеринде, ошондой эле Россияда жана Арменияда таралган. Армения Республикасындагы совет доорунан баштап, материалдык жана процесстик да мыйзамдары романдык-германдык тутумдун эрежелери боюнча түзүлгөн жана өнүгүп жатат, ошентсе да, акыркы жылдардагы соттук-укуктук реформалардын жүрүшүндө алар англосакстык укуктун кээ бир элементтерин алышкан.

Англиялык укуктун илиминде жарандык сот өндүрүшүнүн эки түрүнө башка аталыштар берилген. Романдык-германдык тутум тергөөлүк деп аталат, ал эми англосакстык тутумуна - атаандаш деген аталыш берилген. Англосакстык укук рим укугунан эркин жана өзүнүн келип чыгышы жана булактары боюнча соттордун сот ишмердүүлүгүн ишке ашырууда

келип чыккан сот прецеденттерге (прецеденттик укукка) негизделген. Бул тутумда кандайдыр бир иш боюнча чыгарылган сот чечими ошондой иштерди карап жаткан теңдеш же ылдый турган сот инстанциялары үчүн милдеттүү [2].

Америка укугу ошол эле группага кирет жана англиялык укугунда негизделген. АКШ жана Англиянын укуктук тутумдары окшош болсо да, аткаруу өндүрүшү бул мамлекеттерде айырмаланат. Эгерде англиялык сот адилеттигине (сот ишмердүүлүгүнө) консерватизм таандык болсо, ал эми америкалык сот адилеттиги өз алдынча өнүгүшүнүн узак жолун өттү. Айтылган тутумдардагы аткаруу өндүрүштөр (романдык-германдык жана англосакстык) уюштуруу-укуктук жагынан да айырмаланат [1, с.52].

Эгерде Франция, Бельгия жана континенттик Европанын өлкөлөрү үчүн мажбурлап аткаруучулар катары лицензия боюнча иштеген жеке жактар болгондугу мүнөздүү болсо жана мажбурлап аткаруучулар тутумун башкарууну аймактык жана улуттук палаталар өз алдынча башкаруу органдар катары жүргүзсө, ал эми алардан айырмаланып, АКШда мамлекеттик мекемелердин тутумундагы беделдүү укуккоргоочу орган катары каралган маршалдар институту бар. Маршалдык кызмат сот чечимдеринин аткарууну гана жүргүзпөстөн, ошондой эле сот мекемелердин жана сот процессинин катышуучуларынын коопсуздугун камсыз кылат жана АКШнын Коргоо министрлигине жана аскер-аба күчтөрүнө аскер базаларына тактикалык ракеталардын согушбөртөрүн жеткирүүдө жардам көрсөтөт. АКШнын маршалдык кызматы өзүнүн курамында дайындоо отряддарына ээ, керектүү заманбап курал-жарак, түрдүү унаа каражаттары менен жабдылган.

Ар кандай өлкөлөрдүн аткаруу өндүрүштүн процедураларында жалпы болуп өндүрүп алуу ыкмалары саналат, ошондой эле аткаруу өндүрүштүн бир катар фундаменталдуу принциптерин: тараптардын тең укуктуулугун, айкындыкты, аткаруу өндүрүш тутумун мамлекеттик контролдонун айтса болот.

Эки тутумунун аткаруу өндүрүштөрүн чарба-укуктук көрүнүштөрдүн жалпылыгы да бириктирет: жеке менчик, банк системасы, товардык-акча мамилелери жана уюштуруунун либералдык ыкмалары. Эң акырында, бардыгына жалпы болуп өндүрүп алууга

мүмкүн болгон мүлктүн болушу саналат.

Көрсөтүлгөн эки укуктук тутумдун аткаруу өндүрүштөрүнүн регламентациясынын негизги айырмасы сот көзөмөлүнүн алардын иш-аракетине болгон таасирдин ар кандай даражасында жатат. Белгилеп кете турган нерсе, аткаруу ишмердүүлүгүнө сот көзөмөлүнүн деңгээли континенттик Европанын өлкөлөрүндө жогорураак.

Армения Республикасынын сот реформаларынын негизине Француз Республикасынын тажрыйбасы коюлган, бирок аткаруу өндүрүштүн тутуму өзүнүн уюштуруу-укуктук башкаруунун жана аткаруунун өзгөчөлүктөрү боюнча Орус Федерациясынын тийиштүү тутуму менен жакын окшоштугу бар [1, с.53].

Аткаруу өндүрүштүн тажрыйбасы көрсөткөндөй, аткаруунун эффективдүүлүгү күч элементине ээ болгон ошол аткарууну жүргүзгөн органдар бар болгон өлкөлөрдө салыштырмалуу өтө жогору. Мисалы, АРда аткаруу өндүрүштүн эффективдүүлүгү совет доору менен салыштырмалуу өтө жогору, ал эми АКШ жана Россиянын аткаруу уюштуруусун жана эффективдүүлүгүн континенттик Европанын өлкөлөрү (Франция, Италия, Польша) менен салыштырууга болбойт, анткени алар аткаруу ылдамдыгында да көлөмүндө артта калат [3].

Мүлк укуктарын калыбына келтирүү максаты менен өндүрүп алуунун камсыз кылуу үчүн укуктук жөнгө салуу механизми менен түздөн-түз байланышта болгон социалдык-экономикалык, жаратылыш географиялык, социалдык-психологиялык, идеологиялык, маданият, турмуштук жана башка факторлор мааниге ээ болсо да, эң мыктыланган мыйзам мажбурлоосуз иштей албайт. Буга ырастоо катары АКШ, ОФ же Армениянын тажрыйбасы боло алат. Горфильттин белгилүү сөзүн эскерте кетсе болот: «эгерде артында мажбурлоого жөндөмдүү болгон күч жок болсо, анда мыйзам мыйзам боло албайт» [4]. Ал эми мажбурлоо - бул эски жана жаңы, күчсүз жана күчтүү мамлекеттерге мүнөздүү болгон мыйзамдардын курамдуу бир бөлүгү.

Жогоруда айтылгандарды жыйынтыктап жатып, Арменияда түзүлгөн сот актыларын мажбурлап аткаруу Кызматынын уюштуруу-укуктук мүнөзү жана аткаруу өзгөчөлүгү анын жаратылыштык, географиялык шарттарына, улуттук менталитетине жана түзүлүп калган социалдык-психологиялык кырдаалга толугу

менен ылайык келет. Ушуга байланыштуу биздин өлкөдө ишмердүүлүктүн либералдык ыкмалары тууралуу айтуу али эрте. Ошол эле учурда мыйзамда бекитилген ченемдер системанын түрүнө, экономикалык жана аскердик потенциалына карабастан, бардык өлкөлөрдүн аткаруу өндүрүшү ушул кыйын процеске таандык болгон татаалдыктардан эркин боло албайт. Ошондуктан мажбурлап аткаруу чөйрөсүндөгү мыйзамдардын мыктылоо боюнча маселе туруктуу жана уланган мүнөзгө ээ.

Армения Республикасындагы аткаруу өндүрүштүн өнүгүү тажрыйбасы биздин өлкөдө сот системасынан өз алдынчалыкка умтулуу тенденциясы бар экендигин көрсөтөт. Чынында эле аткаруу өндүрүшүнө тиешелүү болгон сот тарабынан калтырылган ыйгарым укуктарды мажбурлап аткаруу кызматына өткөрүп берүүсү, башкача айтканда аларды аткаруу бийлигинин чөйрөсүнө которуу биз белгилеп кеткендей түрдүү себептер боюнча ошол реалдуу жол болот, андан негизинен аткаруу эффективдүүлүгүнүн жогорулашы жана мыйзамдардын андан аркы өнүгүшү көз каранды болот.

Тилекке каршы орус жана армян илимий адабиятында башка өлкөлөрдөгү аткаруу өндүрүшү жөнүндөгү малыматтар жок, ошондуктан биздин иштеги анализдин предмети болуп автор издеп тапкан жана котормочулардын жардамы менен изилдеген өлкөлөрдүн аткаруу өндүрүшү жөнүндөгү материалдар саналат.

Эки континенттик өлкөдөгү - Франция жана Италиядагы, ошондой эле бир англосактык өлкөдөгү - АКШ дагы аткаруу өндүрүштүн негизги аспектерин карап чыгабыз, аларды бири менен бирин салыштырабыз. Кошумча катары КМШ өлкөлөрүндөгү аткаруу өндүрүштү уюштуруу жөнүндө малымааттар келтирилет.

Францияда тарыхый жактан жеке аткаруу системасы түзүлүп калган, анда мажбурлап аткаруучулардын ыйгарым укуктарын мамлекеттик кызматчылары тарабынан эмес, ушул ишмердүүлүккө мамлекеттен лицензияны алган жактар тарабынан актырылат жана өз алдынча аны жүргүзүшөт. Сот аткаруучунун кесиби 1556, 1667 ж. жана 1813 ж. император Наполеондун кезинде кабыл алынган түрдүү королдук ордонанстар менен регламенттелген. Азыркы убакта сот аткаруучунун укуктук абалы 1945 ж. 2 ноябрдагы Ордонанс менен

аныкталат. Франциянын аткаруу өндүрүш чөйрөсүндөгү белгилүү өзгөрүүлөр 1992 жылында болгон.

Франциядагы мажбурлап аткаруучу сот адилеттигин аткаруу менен байланыштуу болгон кызматчы жак болуп саналат, бирок ошол эле убакта эркин кесибинде аракеттенген жак болот, (Францияда айтылгандай-либералдык) мындай мааниде мажбурлап аткаруучу эркин кесипкөй адис болот, ага мамлекет жарандык иштер боюнча түрдүү сот чыгарган чечимдерди аткаруу функциялары берет. Ошол эле убакта мажбурлап аткаруучу кызматчы адам болот, анткени ал мамлекеттен өзүнүн ыйгарым укуктарын алат жана бир катар юридикалык иш аракеттерге, мисалы, сот чечимин аткаруу; чакыртмаларды, кабарламаларды берүү; далилдөө мааниге ээ болгон актыларды түзүүгө белгиленген монополияга ээ.

Франциядагы мажбурлап аткаруучу сот адилеттигинин жардамчысы да болот, ушуга байланыштуу ага акттар тууралуу кабарландыруу боюнча монополдук функциялары бөлүп берилген, акционисттер менен бир катар кыймылдуу мүлктүн тооругуна монополия менен пайдаланат, карыз милдеттенмелер боюнча ынтымак менен же соттук өндүрүп алууну жүргүзөт, жеке жактардын суранычы боюнча далилдерди бекитүү боюнча иш-аракеттерди жүргүзөт, кээ бир соттордо тараптардын өкүлү боло алат. Мажбурлап аткаруучу судьянын кол алдында болуп сот залында ички тартипти камсыз кылуу менен сот отурумдарында катышат. Мажбурлап аткаруучу болуу үчүн юридикалык билими тууралуу диплому бар болушу керек, сот аткаруучунун конторасында эки жылдык такшалманы өтүшү керек, мамлекеттик квалификациялык сынакты ийгиликтүү өтүү керек. Такшалма практикалык кесипкөй ишти жана теоретикалык сабактарды камтыйт. Мажбурлап аткаруу наамы аймактык округдун прокуратурасынын жана департаменттин мажбурлап аткаруунун Палатасынын корутундусу боюнча Франциянын юстиция министринин буйругу менен берилет. Наамды алган бир айдын ичинде өзүнүн дайындалышынан кийин ушул кызмат түзүлгөн округдун жогорку инстанциядагы сот алдында антты берет. Ошону менен, дайындоо сот аткаруучунун кызматына гана болушу мүмкүн, бул кызмат же бар же ал мамлекет тарабынан кайра түзүлөт. Мажбурлап аткаруучу өзүнүн

ишин улантуучусун Юстиция министрлигине аны дайындоого макулдукту алуу үчүн көрсөтүүгө укугу бар. Ошентип, сот аткаруучунун кызматына эгерде бирөө ага чейин иштеп кеткен адам менен тандалбаса жана ушул кызматка юстиция министрлигинин макулдугун албаса анда ал кызмат ордуна эч ким дайындалыпбайт. Практикада өзүнүн ишин улантуучусун көрсөтүп жаткан кызмат ээлөөчү бул жардам үчүн кызматтын экономикалык потенциалына жараша кызыктыруучу сыйакы алат. Мындай акча түрүндөгү сатып алуу кызматтын «каржылоосу» деп аталат. Дайындоодо юстиция органдары кызматта боло турган ээлөөчүнүн кызматтын иш кагаздардын жүгүртүүсүнүн көлөмүнөн жана эсептик пайдадан келип чыккан кызматты «каржылоого» төлөө үчүн алууга тийиш болгон зайымды кайтаруу жөндөмдүүлүгүн текшерет [5].

Кызматчы адам катары мажбурлап аткаруучу чакыртмаларды берет, мамлекеттин атынан мамлекеттик мажбурлоонун жардамына кайрылуу менен сот чечимдерин аткарат. Мажбурлап аткаруучу документтердин долбоорлорун түзүүгө, далилдердин маанилүүлүгүнө ээ болгон протоколдорду түзүүгө, юридикалык кеңештерди берүүгө жана башка укуктук иш-аракеттерди жасоого укуктуу. Сот аткаруучунун актылары жана ишмердүүлүгү жалпы-укуктук мүнөзгө ээ, ошондуктан ага канча жолу керек болсо ошончо жолу тейлөө кызматын көрсөтүү жүктөлөт. Ошондуктан мажбурлап аткаруучу өзүнө кардарларды тандоого акысы жок (анткени ал жеке юристтердин катарына кирбейт). Кесиптин маанилүү жагы болуп жазык жоопкерчилиги коркунучу астында ал тараптан берилип жаткан процесстик документтердин жана башталган аткаруу процедуралардын сырын сактоо милдети саналат.

Мажбурлап аткаруучулар жалгыз иштебейт, алар бир нече аткаруучулардан жана ошондой эле алардын ишин камсыз кылган кызматкерлерден турган бюрого биригишет. Мажбурлап аткаруучулар дем алыш күндөрү да иштеши керек, ушуга байланыштуу бюродон бир аткаруучу дем алыш күнү иштеши керек, мисалы, газетанын нускасын камакка алуу тууралуу соттун буйругун аткаруу үчүн. Кызык болгон нерсе, аткаруунун негизги көлөмү жумушсуз-карызкорлорго, кредит алган жана ошолкредит боюнча төлөй албаган майда ишкерлерге келет.

Ар бир департаменттеги мажбурлап аткаруучулар департаменттик палаталарга уюшкан, аларга сот жана башкаруу органдарда кесиптин өкүлү болуу, ошондой эле тартипти жана кесипкөй этиканы сактоону камсыз кылуу тапшырылган. Ошондуктан ушундай департаменттик палаталарына тартипке салуу ыйгарым укуктары берилген, бул ыйгарым укуктарды алар өзүнүн департаментиндеги мажбурлап аткаруучуларына карата ишке ашырат. Департаменттик палатада мажбурлап аткаруучуларды аларды тандаган палатанын мүчөлөрү көрсөтөт, алар өз иретинде аталган палатанын төрагасын шайлашат.

Юрисдикциясынын астында бир нече департаменти бар болгон ар бир апелляциялык соттун деңгээлинде мажбурлап аткаруучулар регионалдык палаталарга бириккен, ушул палаталар алардын кызыкчылыктарын апелляциялык соттордун алдында коргошот. Регионалдык палаталар мажбурлап аткаруучуларды апелляциялык соттордун жогорку магистраттардын алдында көрсөтөт. Регионалдык палаталар департаменттердин палаталарына карата жогору турган болуп эсептелинбей такыркылардын иш-аракетин кошумчалайт. Регионалдык палатанын курамы апелляциялык соттун округуна кирген ар бир департаменттин мажбурлап аткаруучулар тарабынан ошол департаменттин аткаруучулардын санына пропорционалдуу шайланат. Регионалдык палаталардын ыйгарым укуктарынын арасынан мажбурлап аткаруучулардын контораларында бухгалтердик эсепти контролдоо жана ревизиялоону уюштурууну белгилеп кетсе болот.

Жалпы мамлекеттик деңгээлдеги мажбурлап аткаруучулар департаменттик жана регионалдык бирикмелер менен шайланган 32 мүчөдөн турган Улуттук палата менен көрсөтүлгөн. Улуттук палатанын бардык мүчөлөрү регионалдык жана департаменттик палаталардын шайланган мүчөлөрдөн турган шайлоочулар коллегиясы тарабынан 6 жылга шайланышат. Мажбурлап аткаруучулардын Улуттук палатасында курамында президент, вице-президент жана казыначы бар болгон бюро түзүлөт. Мажбурлап аткаруучулардын Улуттук палатасынын негизги функциялары мамлекеттик бийлик жана башкаруу органдарына, башка либералдык кеңештерине (мисалы, нотариустарга, адвокаттарга) караштуу ушул кесиптин өкүлдөрүн камсыз кылууга, кесипкөй даярдоону уюштурууга,

социалдык жана пенсиялык маселелерди караган уюмдарды башкарууга, мажбурлап аткаруунун ар жылдык конгрессин уюштурууга такалат.

Мажбурлап аткаруучулардын саны чектелген жана Франциянын юстиция министрлиги менен жөнгө салынат. Мажбурлап аткаруучу ошону менен бирге эркин кесиптердин санына да кирет жана же жеке жак катары жекече өз ишмердүүлүгүн жүргүзөт же юридикалык жактын укуктарына ээ болгон эркин кесиптердин жактарынын бирикмесине кирип коллективдүү түрдө жүргүзөт.

Мажбурлап аткаруучулар мамлекеттен кызмат акы албайт, ал мамлекет тарбынан белгиленген тарифтер боюнча мамлекет аларга өткөрүп берген ыйгарым укуктарды ишке ашыруу үчүн акыны алышат. Мисалы, мажбурлап аткаруу процедурасынын чегинде документтерди берүү мамлекет менен тарифтелген жана карызкордун эсебинен төлөнөт. Эгерде мажбурлап аткаруучу башка юридикалык кесиптердин өкүлдөрү көрсөтө ала турган б.а., монополдук мүнөздөгү эмес, (мисалы, адвокаттар, нотариустар бере ала турган кеңештер) юридикалык тейлөөнү көрсөтсө, анда анын сыйакысы келишимдик мүнөздө болот жана кайрылган адамдардын эсебинен төлөнөт.

Өзүнүн кесипкөй милдеттерин мамлекеттин атынан ишке ашырып жатып, мажбурлап аткаруучу ошону менен бирге өзүнүн жүргүзгөн иш-аракеттеринин жыйынтыгына жеке жоопкерчиликти да тартат. Мисалы, мажбурлап аткаруучу процесстик документтерди белгиленген мөөнөттөн кечирээк берүүдөгү шалаакылык үчүн жарандык жоопкерчиликке тартылат, эгерде кардарлардын акча каражаттарын урдоо жана башка өзүнүн милдеттерин бузуу учурларында жазык жоопкерчилигине тартылат. Кесиптин мүлктүк тобокелдиктери камсыздандыруу менен орду толтурулат. Жарандык жана жазык жоопкерчиликтен башка, ошондой эле кесиптик жоопкерчиликти жана этиканы сактабагандыгы үчүн кесиптик жоопкерчиликке (армян түшүнүгүндө тартиптик) тартылышы мүмкүн. Бул демилге мажбурлап аткаруучулардын департаменттик палатасына караштуу тартиптик комиссиянынан же Франциянын юстиция министрлигинен келип чыгышы мүмкүн.

Франциянын аткаруу өндүрүштүн азыркы убактагы тутумунун кызыктуу

өзгөчөлүгү болуп башка, өзгөчө түрдө уюштурулган (өзүнүн ишмердүүлүгүнүн мүнөзү боюнча либералдык) кесиптердин болушу саналат, алардын өкүлдөрү аткаруу процедураларда да катыша алат. Мисалы, алардын ичинде кыймылдуу мүлктү сатуу боюнча ачык аукциондорду өткөрүүгө монополияга ээ болгон кызматчы адамдар катары комиссар-призерлер бар. Комиссар-призерлер мамлекеттен ыйгарым укуктарды алышат, алар бардык деңгээлдеги (жергиликтүүдөн улуттукка чейин) коомчулуктарга уюшкан, ал эми алардын сыйакысы мамлекет тарабынан тарифтелген.

Ошондой эле Франциянын мажбурлап аткаруучулардын ишбилгилегинин жалпы өзгөчөлүгүн белгилеп кетсе болот. Француз укук тутуму укуктун жеке жана жалпы деп бөлүнүшүндө түзүлгөн, демек, сот уюштуруусу соттордун ар түрдүү сот тутумдарына бириккен жарандык жана жазык иштери боюнча бөлүнүшү, ошондой эле административдик юстициялардын соттору болушу менен айырмаланат. Демек, мажбурлап аткаруучу мамлекеттин пайдасына болгон чечимдерди жана административдик соттор кабыл алган актыларды аткарбайт. Бул максаттар үчүн мамлекеттик кызматчы болгон мамлекеттик казыначылыктын сот аткаруучулардын өзгөчө тутуму бар.

Мындан тышкары, жалпы соттордун чегинде аткаруу боюнча судья бөлүнгөн, ал сот чечимине макул эместигин айтуунун же аткарууга жолто түзүүнүн натыйжасында келип чыккан талаштарды жеке түрдө чечүүгө, аткарууну кийинкиге жылдыруу тууралуу өтүнмөгө уруксат берүүгө жана башка маселелерди чечүүгө укуктуу. Ошону менен катар, аткаруу боюнча бул судья накта аткаруу иш-аракеттерине кийлигише албайт.

Италияда мажбурлап аткаруу негизинен ЖПК менен регламенттелет.

Аткаруу стадиясындагы олуттуу маселелер аткаруу судья, сот аткаруучу, элдештирүү судьялары тарабынан чечилет. Кызык болгон жери, аткаруу документтердин ичине векселдер жана алар менен тең юридикалык күчкө ээ болгон башка баалуу кагаздар кирет. Италиянын ЖПКнын тийиштүү бөлүмүндө аткаруу өндүрүштүн маселелери Армениянын ЖПКга, андан кийин - АРдын «Сот актылардын мажбурлап аткаруусу» жөнүндө Мыйзамына караганда кененирээк жана деталдуу регламенттелет. Мисалы,

Италиянын ЖПКнын үчүнчү томунда: аткаруу документтердин түшүнүгү жана мүнөзү; мажбурлап ажыратуу процедуралары; карызкордун кыймылдуу жана кыймылсыз мүлкүнөн ажыратуу; үчүнчү жактарда болгон карызкордун мүлкүнөн ажыратуу; бөлүнбөс мүлктөн ажыратуунун өзгөчөлүктөрү камтылат [6]. Аукциондорду өткөрүү тартиби жана мажбурлап аткаруунун башка бир катар маселелерин чечүү тартиби кенерирээк көрсөтүлгөн.

Аткаруунун көңүл буруучу чараларынын ичинен ажыратылган мүлктү башкарууну белгилесе болот. Мындай мүлк бир же бир нече кредиторлордун башкаруусуна же ыйгарым укуктуу уюмга, же кредиторлордун бардыгы макул болсо карызкордун өзүнө өткөрүлүп берилет. Башкаруучу ар квартал сайын мүлктү башкаруунун жыйынтыктары боюнча финансылык отчет берүү керек, жана ошондой эле мындай башкаруунун жыйыныгында алынган сумманы судья белгилеген тартипте төлөө керек. Мүлктү башкаруудан келген кирешелер аткаруу судьянын чечими боюнча кредиторлордун өз ара боюнча бөлүштүрүлөт. Ошол убакта эле кредиторлордун кимиси болбосун катталган мүлктү сатуу боюнча жаңы аукционду дайындоосун талапкылууга укуктуу.

АКШда сот актыларын аткаруу процедурасы айрым штаттардын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт. Жарандык сот өндүрүшүнүн Федералдык эрежелердин 69 «а» беренесине ылайык аткаруу кайсы штатта федералдык райондук сот иштесе ошол штаттын практикасы жана процедурасы жүргүзүлөт.

Аткаруу өндүрүштүн жөнгө салуусу штаттардын деңгээлинде ишке ашырылгандыктан, штатта чыгарылган сот чечимдерин башка штатта легализациялоо керек жана ушуга керектүү укуктук процедуралар белгиленген. Бир штаттарда чечимге доо коюу аркылуу жүрөт, ал эми башкаларда - каттоо процедураны өтүү аркылуу жүрөт. Аткаруу иш-аракеттерин жасоо үчүн негиз болуп аткаруу баракчасы саналат, ал соттогу клерк менен берилет, кээ бир штаттарда шериф тарабынан ыйгарым укуктуу болгон атторней аркылуу берилет.

Ошентип, аткаруунун бирдиктүү тутуму түзүлүп калган континенттик тутумдагы өлкөлөрдөн айырмаланып, АКШда мындай тутум жок. Мисалы, АКШнын өкмөтүнүн пайдасына конфискация тууралуу чечимдердин

аткаруусун АКШнын Маршалдык кызматы жүргүзөт. Жеке доо боюнча чечимдерди шерифтер менен же тиги же бул штаттын мыйзамдарына ылайык башка кызматчы адамдар аткарышат.

Иш-аракеттерди жасоонун ырааттуулугунун жагынан карасак, аткаруу процедуралар армяндык процедуралар менен окшошуп кетет, бирок бир топ өзгөчөлүктөрү да бар. Мисалы, кредитор карызкордун мүлкү бар болгондугун билбесе, анда карызкор далилдерди кошумча ачуу процедурасын жүргүзүү максатында сотко чакырылышы мүмкүн. Сот карызкордон мүлктү кийинчерээк өндүрүп алуу максатында анда болгон мүлк тууралуу маалыматты айтууга талап кыла алат. Эгерде карызкор чакыртма боюнча сотко келбесе же мүлктүн бар болгондугу жана кайда экендиги тууралуу маалыматты айтуудан баш тартса, анда карызкор сотту сыйлабоо үчүн түрмөгө камалышы мүмкүн. Карызкор керектүү талап кылынган маалыматты айтуудан кийин бошотулушу мүмкүн.

Чечимди аткарууда карызкордун мүлкү тууралуу керектүү маалыматты жыйноо боюнча практикалык ишти жасаган өндүрүп алуучунун адвокатынын ролу чоң. Мындан тышкары, сот процедураларын колдонуусуз карыздарды чогултууга уруксат берилет.

АКШда карыз жыйноочунун иш-аракеттери карыз жыйноонун чынчыл усулдар жөнүндөгү 1978 жылдагы Мыйзам менен жөнгө салынат. Карыз жыйноочусу комиссиялык жыйымдан 30дан 50 ге чейин пайызды алышат, бул алар үчүн жетишерлик стимул болот. Сотко кайрылбоосуз эле карызкорду төлөттүрүүгө мажбурлап, карыздарды өндүрүп алуу түрдүү жолдор менен ишке ашырылат. Ошону менен бирге карыз жыйноочунун белгиленген чектери бар жана анын иш-аракетине кыйла чектөөлөр коюлган. Карыз жыйноочу кызматтан тышкары убакытта (21 сааттан эртең мененки 8 ге чейин) карызкордун макулдугу жок анын тынчын алууга, эгерде жетекчи же жалдоочу каршы болсо карызкордун кызматынын жерине барууга; кимдир бирөөгө карыз тууралуу айтууга жана үчүнчү жактарга, карызкордун адвокатынан тышкары, карыз маселеси боюнча кайрылууга укугу жок. Карыз жыйноочу кемсинтүүгө, басым кылууга, мазактоого, физикалык жазалоо же карызкордун мүлкүнө же абройуна зыян келтирүү менен коркутууга укугу жок. Мындан тышкары, карыз жыйноочу

карызкорго карыз тууралуу кайрыла албайт, эгерде ал 30 күндүн ичинде карыздын жоктугу тууралуу арыз жиберсе жана ага карыздын бар экендиги тууралуу ырастоо жиберилбесе, байланыш жана почта үчүн чыгашаларды төлөттүрүүгө мажбур кылууга, почта откырыкталарында кабарландыруучу катты жибергенге укугу жок (конверттерде гана). Карыз жыйноочулардын ишмердүүлүгүн жөнгө салуучу башка жоболору да бар. Эгерде алардын иш-аракети күтүлүүчү жыйынтыкка алып келбесе, анда сотко кайрылуу мүмкүнчүлүгү жана аткаруу баракты алгандан кийин маселени чечүү аткаруу өндүрүштүн жалпы тартибинде каралган.

Ошентип, ар кандай өлкөлөрдө (каралган өлкөлөрдүн үлгүсүндө) аткаруу өндүрүшү жасалып жаткан аткаруу иш-аракеттердин жетишерлик кеңири регламентация менен мүнөздөлөт, бул жалпысынан, аталган мыйзамдардын процедуралык курам түзүүчүсү менен түшүндүрүлөт. Ошону менен, укуктук регламенттин мамилелеринин бирдиктүүлүгү, аткаруу жана башка мыйзамдардын ортосунда коллизиялардын жана карама-каршылыктардын келип чыгуу мүмкүнчүлүгүн төмөндөтүүсү камсыз кылынат. Чет элдик аткаруу мыйзамдардын көптөгөн позитивдүү мүнөздөмөлөрү жана жоболору Армениядагы аткаруу өндүрүш эрежелеринин кийинки мыктылоосуна өздөштүрүлсө болот.

Белгилеп кете турган нерсе, КМШ өлкөлөрүндө аткаруу мыйзамдардын мыктылоо процесстери болуп жатат. Мисалы, Казахстан Республикасында 1997 ж. «Аткаруу өндүрүшү жана сот аткаруучулардын статусу жөнүндө» [7] жана «Сот приставдар жөнүндө» эки мыйзамы кабыл алынган. Казахстандагы кабыл алынган укук регламентинин модели боюнча аткаруу өндүрүшү мамлекеттин юрисдикциялык иш-аракети болуп саналат. Ошону менен бирге, орус мыйзамдарынан айырмаланып, сот приставдар (сот аткаруучулар менен бир катарда) өз алдынча кызматты түзөт, соттордо турушат жана сот отурумдарда коомдук тартипти сактоону жүргүзүшөт, сотторду, судьяларды коргошот, эркиндиктен ажыратуу менен байланышпаган жазалардын аткаруусун контролдойт, ошондой эле соттордун жана башка органдарынын аткаруу документтерин мажбурлап аткарууда сот аткаруучуларына көмөктөшөт. Сот приставдар кызматынын уюштуруучулук жана усулдук жетекчилигин Казахстан Республикасынын

юстиция органдары жүргүзөт.

Сот аткаруучулар юстиция органдарынын тутумуна кирет, тийиштүү сотторго караштуу турушат жана соттордун жана башка органдардын токтомдорун аткаруу боюнча ыйгарым укуктарды ишке ашырышат. Казахстан жана Россиянын укук регламенттеринин негизги курам түзүүчүлөрүнүн кыйла окшоштугун белгилеп кетсе болот, бул жалпы юридикалык түпкү негиздери жана позитивдүү тажрыйбаны бири биринен алуу мүмкүнчүлүктөр менен түшүндүрүлөт.

Беларусь Республикасында азыркы убакта бирдиктүү тутум жок: негизинен мажбурлап аткаруунун эки параллелдүү тутуму иштейт - Беларусь Республикасынын Жогорку сотко караштуу жана Жогорку чарба сотуна караштуу. Грузияда 1999 жылы аткаруу өндүрүштү уюштуруунун реформасы өткөрүлгөн, жана мажбурлап аткаруунун органдары Армениядагыдай сот органдарынан бөлүнгөн.

Аткаруу өндүрүштүн мурунку тутуму азыркыга чейин Молдовада жана Туркменистанда иштейт, ал жерде сот аткаруучулар сотторго карашат. Ошону менен бирге Молдовада, КМШ өлкөлөрүндө биринчиден болуп, аткаруу өндүрүш жөнүндө Кодекстин долбоору даярдалган, ал өзүнө өкүмдөрдү аткарууну жөнгө салуусун (жазыкаткаруучулук) жана жарандык иштер боюнча чечимдерди (жарандык аткаруу) жөнгө салуусун камтыйт. Ошентип, КМШнын бардык өлкөлөрүндө аткаруу өндүрүш тутуму мамлекеттик мүнөзгө ээ, реформалоо этабын өтөт жана тиги же бул даражада мажбурлап аткаруу процессинде коммерциялык уюмдардын катышуусуна жол берилет. Көп жеринен ал СССР убагында болгон аткаруу өндүрүштү уюштуруу принциптерине негизделет.

Аткаруу өндүрүштүн улуттук моделинин андан аркы калыптанышынын негизги маселелеринин анализин жана изилдөөсүн аяктап жатып, аткаруу өндүрүштү укуктук камсыз кылуу маселесинде токтоп кетелик, биздин көз карашыбыз боюнча, бул маселе, мажбурлап аткаруу процесси жөнүндө жаңы актынын кабыл алуусуна карабастан, дагы эле чечиле элек.

Юридикалык адабиятта аткаруу өндүрүштүн көйгөйлөрү дагы эле талкууланып жатат, анын үстүнө, жарандык укук (процесс) чөйрөсүндөгү адистер тарабынан да, ошондой эле административдик укуктун адистери да

тарабынан талкууланууда. Келечекте аткаруу өндүрүш чөйрөсүндө кодификацияланган актын - КР Аткаруу кодексин кабыл алуунун жөнү бар деп эсептейбиз, анткени «Сот аткаруучулардын статусу жана аткаруу өндүрүш жөнүндө» мыйзамды кабыл алуусу менен дагы эле иштеп бүтүрө турган маселелер бар.

Орус Федерациясынын Аткаруу Кодексинин Концепциясы жана анын болжолдуу түзүмү аткаруу укуктун чөйрөсүндөгү белгилүү окумуштуулар жана адистер О.В. Исаенкова [8], Г.Д. Улетова [9], В.В. Ярков [10] тарабынан иштелип чыккан жана сунушталган. Көптөгөн илипоздордун жана практиктердин пикири боюнча, мыйзамдардын кодификациясы аткаруу өндүрүштүн көптөгөн маселелерин чечүүгө мүмкүндүк берет.

ОФнын Аткаруу Кодексин түзүү зарылдыгы тууралуу 1991 жылдан баштап сөз жүргөн. Укук таануучу-илимпоздор да, практикадагы юристтер да аткаруу документтерди аткарууда келип чыккан мамилелерди жөнгө салуучу биротоло бүтүн жана комплекстүү укуктук актты даярдоо туура болот деп эсептешкен.

Биздин пикирибиз боюнча, аткаруу өндүрүш тууралуу мыйзамдарды жакшыртуу процесси төмөнкүгө багытталышы керек: сот аткаруучулар кызматы сот бийлигинин механизминин бөлүгү болуп саналат жана биринчиден, сот бийлигинин тутумунун чегинен тышкары болгон субъекттер менен өз ара аракеттенишет, экинчиден, өзүнүн тутумундагы субъекттер менен өз ара аракеттенишет. Демек, биринчи группадагы мамилелерди укуктук жөнгө салуусу мыйзамдар, КРнын эл аралык келишимдер, Конституциянын палатанын токтомдору гана менен, экинчи группанын - КР Өкмөтүнүн ички тутумдук актылар менен жөнгө салынышы керек. Аткаруу өндүрүш жөнүндө Мыйзам, кийин КРнын Аткаруу кодекси барлык аткаруу процедураларын регламенттөөчү негизги укук актылары болушу керек.

Орус Федерациясынын жогоруда каралган тажрыйбасынан келип чыгып, сот аткаруучулардын кызмат жана сот приставдар кызмат бөлүмдөрүн бириктирүү биздин өлкөгө керек деп эсептейбиз.

Аткаруу өндүрүштүн чөйрөсүндөгү аткаруу бийлик органдардын ишмердүүлүгүнүн эффективдүүлүгүн жогорулатуу максатында КРнын Аткаруу Кодексин кабыл алуу керек,

анткени аткаруу өндүрүштүн жигердүү өнүгүшү кадимки, кодификацияланбаган акты - 2017 жылындагы 130 беренени камтыган КРнын «Сот аткаруучулардын статусу жана аткаруу өндүрүшү» [11] мыйзамы менен регламентациялоону татаалдыгын көрсөтүп жатат жана жүргүзүлгөн изилдөөнүн мурунку бөлүмдөрүндө көрсөтүлгөндөй анын кыйла кеңейтүүсү керек.

КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАРДЫН ЖАНА БУЛАКТАРДЫН ТИЗМЕСИ:

1. Решетникова, И.В. Исполнительное производство за рубежом [Текст]: учебник / Решетникова И.В. - М.: Право и экономика, 2001. - № 3. - С. 51,52,53.

2. Кузнецов, В.Ф. Система исполнительного производства (вопросы теории и практики) [Текст]: дис. д-ра юрид.наук: 12.00.05 / В.Ф. Кузнецов. - Челябинск, 2004. - С. 41.

3. Гражданский процесс [Текст]: учебник / Под ред. М.К. Треушникова. - М.: 2007. - С. 15

4. Сергуп, Л.К. Принудительное исполнение судебных решений в общем процессе реализации норм права [Текст]: /Сергуп Л.К. - Труды ВЮЗИ, М., 1978. - С. 61.

5. Клепикова, М.А. Проблемы правового положения органов принудительного исполнения в исполнительном производстве [Текст]: / дис. ... канд. юрид.наук: 12.00.05 /М.А. Клепикова. - Екатеринбург, 2001. - С. 91.

6. Последние события в итальянском гражданском процессе (русский перевод) [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://www.academia.edu/1130816/Recent_developments_in_Italian_civil_procedure_Russian_translation_/14/05/19/. - Загл. с экрана.

7. Об исполнительном производстве и статусе судебных исполнителей [Электронный ресурс] Закон Респ. Казахстан от 2 апреля 2010 года № 261-IV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.04.2019 г.) - Режим доступа: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30617206. - Загл. с экраны.

8. Исаенкова, О.В. К разработке Исполнительного кодекса Российской Федерации [Текст]: /О.В. Исаенкова // Законодательство. - М.: 2002. - № 1. - С. 71.

9. Улетова, Г.Д. К вопросу о концептуальных положениях исполнительного кодекса Российской Федерации [Текст]: /Г.Д. Улетова //Источники (формы) права: вопросы теории и истории. - М., 2002. - С.224-229.

10.Ярков, В.В. Исполнительный кодекс России: зачем, почему, для кого [Текст]: / В.В. Ярков // Эж. Юрист. - 2004. - №39. - 174с.

11.Кыргыз Республикасынын 2017-жылдын 28-январында №15 Сот аткаруучулардын статусу жана аткаруу өндүрүшү мыйзамы [Текст]: /Академия.- Б., 2017. - 96с.

Рецензент: Джумалиев Д.С., кандидат юридических наук, доцент кафедры конституционного и муниципального права КГЮА.

УДК 34.096

Круталевиц М.Г.

*мамлекеттик жана муниципалдык башкаруу кафедрасынын доценти
Оренбург мамлекеттик университети*

Круталевиц М.Г.,

*к.э.н., доцент кафедры государственного и муниципального управления,
ФГБОУ ВО «Оренбургский государственный университет»*

Krutalevich M.G.,

*Ph. D., associate Professor of the Department of state and municipal management,
«Orenburg state University»*

моб. т.: +7 (9033) 607088

e - mail: mgkrut@mail.ru

Тимченко С.В.,

з18гум тобу (м) СМУ,

даярдоо багыты 38.04.04

*мамлекеттик жана коммуналдык башкаруу
«Оренбург мамлекеттик университети»*

Тимченко С.В.,

студент группы з18Гум(м)СМУ,

направление подготовки 38.04.04

государственное и муниципальное управление,

ФГБОУ ВО «Оренбургский

государственный университет»

Timchenko S.V.,

student of group z18gimu(m)SMU,

direction of training 38.04.04

State and municipal management,

«Orenburg state University»

моб. т.: +77 (774) 541214

e - mail: tim-svetik@mail.ru

**АСПЕКТИЛЕРИН ЧЕНЕМДИК
УКУКТУК СТАТУСУН
КОМПЛЕКСИН БАЙКОНУР**